

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационният труд на тема: „Психологическата издръжливост като фактор в подготовката и реализацията на футболисти в Р. Турция“ с автор Суат Айбек за присъждане на ОНС – „Доктор“ по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ), професионално направление 7.6. Спорт.

Темата, по която докторантът Суат Айбек е работил е особено актуална и значима за процеса на спортната подготовка във футбола. Общо взето у нас е популярно състоянието на „психическата устойчивост“, характеризиращо цялостната положителна изява на футболистите в хода на напрегнатата и сложна игрова постановка.

Суат Айбек на базата на литературния анализ разкрива същността на психологическата издръжливост във футбола, като основен фактор свързан с ограничаване на стреса, запазване на психичното здраве, за положителния емоционален баланс, за преодоляване на трудностите в живота и на футболния терен в многогодишния цикъл и постигане на спортни успехи.

Животът и спортната подготовка на професионалния футболист е свързан със семейни, здравословни, материални проблеми с негативни резултати в мачовете, с агресивното поведение на феновете. Тази обстановка налага оптимална степен на проявление на „психологическата издръжливост“, в която отделната личност и околната среда се намират в постоянно взаимодействие.

Дисертационният труд е с общ обем от 136 печатни страници, включително и 17 таблици и 20 фигури.

В края на труда като приложение са представени формуляр за лични данни, скали за оценка на семейството и на психологическата издръжливост при възрастни.

За подготовката на литературния анализ са използвани 129 автори, (127 на латиница и 2 на кирилица). Даваме висока оценка на структуриране и научните твърдения и доказателства на цитираните специалисти и особено в частта 1.4. Психическа издръжливост във футбола /стр. 60 – 76/ Отделено е място на:

- Когнитивните умения и психологическа издръжливост във футбола.
- Факторите на психологическата издръжливост във футбола (отдаване, емоционален контрол, концентрация, комуникация, увереност).

- Етапи на развитие на психологическата издръжливост при футболисти.

Значителната част от литературните източници са публикувани след 2000г.

Авторът е ползвал само два източника от български автор и въобще на кирилица. Само езиковата бариера ли е причина?

Посочената хипотеза на /стр.77/ следва да се прецизира. Така по-скоро звучи като извод. Този очакван резултат във времето трябва да е на базата на изследване с играчи от по-долни групи и възрасти, да включва ролята на образованието за което има данни.

Поставената цел и четирите основни задачи на изследването са формулирани ясно и точно.

Обект на изследването са били 210 футболисти от I-ва и II-ра лига на Турската федерация за 2014/2015г. и 2015/2016г. спортно-състезателни години. Докторантът Суат Айбек е използвал комплексна методика за провеждане на експерименталната работа, включваща както следва:

- I. Теоретичен анализ.
- II. Психодиагностичен експеримент.
 1. Скала за измерване на психологическата издръжливост при възрастни. Състои се от 33 твърдения в 6 подкатегории (самовъзприятие, структурен стил, възприятие за бъдещето, семейна адаптация, социална годност и социални източници).
 2. Скала за оценка на семействата на анкетираните лица, уменията за комуникация, ролите, емоционалната отзивчивост, емоционалното участие, контрола на поведението и общите функции.
 3. Формуляр за лични данни. Включва информация за възраст, спортен стаж, брой спечелени шампионати, брой професионални състезания, степен на образование, наличие на двама родители, степен на образование на родителите, брой на братята и сестрите и семеен статус.

За анализа на резултатите са използвани вариационен, сравнителен, регресионен и корелационен анализи.

От анализа на резултатите от изследването на психологическата издръжливост в следствие на математико – статистическата обработка докторантът посочва значими различия в четири подскалите както следва:

- Възприятия за бъдещето.
- Структурен стил.

- Социална годност.
- Социални източници.

Общият резултат за психологическата издръжливост при изследваните футболисти от I-ва и II-ра лига в Турция също показва значими различия.

Единствено данните за личностното възприятие и семейната адаптация не се открива статистически значими разлика. С. Айбек определя като факт, че тези показатели не са зависими от спорта и имат универсално значение за развитието на личността.

Авторът е изследвал и влиянието на възрастта върху психологическата издръжливост. Средните стойности на психологическата издръжливост бележат последователно нарастване при 18-21г. 22-25г. 26-27г. Най-високи стойности имат футболистите 30г. нагоре. /фиг.14/.

Образованието е важен фактор за степента на психологическата издръжливост. Докторантът на базата на обективните показатели анализира и извежда важен извод за реалната практика. С повишаване степента на образование възприятието за бъдещето и психологическата издръжливост се подобряват. По-високото образование подобрява самоувереността, увеличава възможностите за реализация не само на спортния терен, а в последствие и в живота/ фиг.15/.

Даваме висока оценка на анализа на данните относно получените резултати от скалата за оценка на семейството. Психологическата издръжливост на футболиста е в пряка зависимост от усещането за социалната и семейна подкрепа. Докторантът прави важен извод за практиката, че индивидуалното поведение се мотивира и контролира по-коро под въздействие на семейството, отколкото от самата личност.

Следва да отбележим, че направените изводи (9бр.) и препоръки (6бр.) произтичат от извършената изследователска работа. Същите са добре формулирани, спазвайки логическата последователност при конструирането на дисертационният труд.

Авторефератът е в унисон с представения дисертационен труд и отговаря на всички изисквания. Докторантът е представил и три публикации по темата. С автора нямаме съвместни публикации.

Научни приноси.

1. Лично считаме, че проведеното изследване е пилотно, не само в Р. Турция, а и у нас.
2. Обективният анализ на резултатите и направените изводи и препоръки имат висока приложна стойност в тренировъчната и състезателна дейност с професионални футболисти.

Бихме препоръчали на научния ръководител и екипа и в сектор „Психология“ в НСА „В. Левски“ да проведе подобно изследване с български футболисти от Първа и Втора професионална лиги.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд има завършен вид, като е анализиран и обобщен чрез съответните изводи и препоръки кардинален проблем за професионалния футбол – психологическата издръжливост.

С убеденост предлагаме на Уважаемото научно жури да присъди ОНС – „Доктор“ на Суат Айбек по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка (вкл. МЛФ)“, професионално направление 7.6. Спорт.

06.10.2016 г.
гр. София

Рецензент:
/проф. Лъчезар Димитров/
НСА „Васил Левски“

